ShiaArts
www.shiaarts.ir

بسم الله الرحمن الرحیم

د افغانستان د علومو اکاډمي
د بشري علومو معاونیت
د ټولنیزو علومو مرکز
د اقتصاد انستیتوت

علمي-څېړنیز کنفرانس:

د بریکس اقتصادي اهمیت او پر افغانستان یې ستراتیژیکې اغېزې

وړاندې کوونکی: څېړندوی ضیاءالحق ځلاند

نېټه: ۱۴۰۵/۲/۵ ل

سریزه

- بریکس (BRICS) د مخ پر ودې اقتصادونو یو ستراتیژیک نړیوال ائتلاف دی
- د نړیوال اقتصادي نظام د بدلون پیلامه
- د نړیوال اقتصاد د یو-قطبي جوړښت څخه څو-قطبي نظام ته انتقال
- د نړیوال قدرت بیا وېش
- د نوې پرمختیایي بانک (NDB) او د احتیاطي زېرمو تړون (CRA) رامنځته کېدل
- د افغانستان په څېر مخ پر ودې او له اقتصادي ننګونو سره مخ هېوادونو لپاره نوې ستراتېژيکې کړکۍ پرانیزي.
- افغانستان، د خپل ځانګړي جیو-اقتصادي موقعیت، طبیعي زیرمو، او د سیمه‌ییز اتصال ظرفیتونو لري
- سیاسي، اقتصادي او بنسټیز محدودیتونه
- دا څېړنه هڅه کوي چې د بریکس اقتصادي اهمیت په تحلیلي ډول وڅېړي

د موضوع شالید

- په نړیوال اقتصاد کې په وروستیو دوو لسیزو کې ژور جوړښتي بدلونونه رامنځته شوي دي
- دا بدلون د نړیوالو قدرتونو د نسبي اقتصادي وزن د بدلون لپاره تر سره کیږي
- د نړیوالو سوداګریزو شبکو د بیا تنظیم، او د بدیلو مالي بنسټونو رامنځ ته کېدل
- د IMF او World Bank د انحصاري نقش د کمولو هڅه
- د دې بلاک غړي هېوادونه د نړیوال GDP، نفوس، او سوداګرۍ په برخه کې د پام وړ ونډه لري
- د افغانستان اقتصادي محدودیتونو
- افغانستان له بریکس سره د همکارۍ له لارې خپل اقتصادي وضعیت ته بدلون ورکوای شي.

د څېړنې خلا

- د افغانستان-محوره تحليلي څېړنو کمښت، چې د بريکس اغېزې په داخلي کچه وارزوي
- د فرصتونو او ننګونو ترمنځ د متوازن او مقايسوي تحليل نشتوالی

د څېړنې مبرمیت

- د اقتصادي قدرت د جوړښت بدلون او د بديلو مالي او سوداګريزو بلاکونو راڅرګندېدل
- د پرمختيايي هېوادونو لپاره د اقتصادي تګلارو د بيا ارزونې اړتيا
- بريکس د يو بديل اقتصادي ځواک په توګه راڅرګند شوی
- د نړيوالو مالي او سوداګريزو تعاملاتو په بڼه کې تدريجي بدلونونه رامنځته کوي.
- په افغانستان کې شته ننګونې
- د هېواد اقتصادي اړيکو تنوع (Economic Diversification) ته جدي پاملرنه
- له بديلو نړيوالو اقتصادي چوکاټونو څخه د ګټې اخيستنې امکانات څېړل

اساسي څېړنیزه مسئله: (Core Research Problem)

- آیا افغانستان کولای شي د بریکس له اقتصادي فرصتونو څخه استفاده وکړي اقتصادي تکیې کمول او د پایدار اقتصادي ودې ته زمینه برابرول

علمي اهمیت: (Scientific Significance)

- د نړیوال اقتصادي بدلونونو او د افغانستان د اقتصادي اړتیاوو ترمنځ اړیکه تحلیلوي یو تطبیقي او پالیسۍ-محوره تحلیل وړاندې کوي

عملي اهمیت: (Policy Relevance)

- پایلې کولای شي د اقتصادي پالیسیو جوړونکو، څېړنیزو بنسټونو، او تصمیم نیونکو سره مرسته وکړي د بدیلو اقتصادي همکاریو په اړه کلو کې تحلیلي بنسټ برابرول

د څېړنې موخې

اصلي موخه

➢ د بریکس اقتصادي اهمیت په تحلیلي ډول ارزول او د افغانستان لپاره یې د فرصتونو، ننګونو، او ستراتېژیکو پایلو تحلیل کول

فرعي موخې

- د بریکس د اقتصادي جوړښت، کاري میکانیزمونو، او نړیوال نقش تحلیلي ارزونه
- د بریکس د نړیوالو اقتصادي اغېزو تحلیل، په ځانګړې توګه د سوداګرۍ، پانګونې، او مالي سیستمونو په برخه کې
- د افغانستان لپاره د بریکس له چوکاټ څخه د بالقوه اقتصادي فرصتونو او محدودیتونو سیستماتیک تحلیل
- د افغانستان لپاره د پالیسۍ-محوره او عملي اقتصادي تګلارو وړاندیز

څېړنيزې پوښتنې

اصلي پوښتنه

- ➢ د بريکس اقتصادي اهميت څه دی، او افغانستان څنګه کولای شي د دې بلاک له اقتصادي فرصتونو څخه په مؤثره توګه استفاده وکړي؟

فرعي پوښتنې

- بريکس څنګه د نړيوال اقتصادي نظام په بدلون او څو-قطبي کېدو کې رول لوبوي؟
- افغانستان په کومو سکتورونو کې د بريکس له چوکاټ څخه تر ټولو زيات اقتصادي فرصتونه ترلاسه کولای شي؟
- له افغانستان سره د بريکس اقتصادي همکاري له کومو بنسټيزو ننګونو او محدوديتونو سره مخ ده؟
- د بريکس سره د احتمالي ادغام يا همکارۍ اقتصادي پايلې به د افغانستان لپاره څه وي؟

د څېړنې فرضيې

اصلي فرضيه

- ➢ د بریکس سره اقتصادي همکاري کولای شي د افغانستان د اقتصادي ودې، پانګونې، او د مالي خپلواکۍ په پیاوړتیا کې مثبت اغېز ولري.

فرعي فرضيې

- د بریکس سره همکاري د افغانستان د بهرنیو مستقیمو پانګونو د زیاتوالي سبب ګرځي.
- د بریکس د مالي میکانیزمونو کارول د افغانستان د نړیوالو مالي بنسټونو پر وړاندې اقتصادي تکیه راکموي.
- د زیربنایي پراختیا کچه د بریکس د اقتصادي اغېزو د انتقال یو مهم ټاکونکی عامل دی .
- د امنیتي او اداري ثبات نشتوالی د بریکس له فرصتونو څخه د مؤثرې ګټې اخیستنې مخه نیسي.
- د سیمه‌ییز اقتصادي اتصال پیاوړتیا د بریکس سره د افغانستان د ادغام چټکتیا زیاتوي .

د څېړنې میتود

دا څېړنه د کیفي-تحلیلي او مقایسوي میتود پر بنسټ ترسره شوې ده، چې موخه یې د بریکس اقتصادي اغېزې تحلیل او د افغانستان له شرایطو سره یې تطبیق دی.

د معلوماتو سرچینې

نړیوال راپورونه (IMF, World Bank)، علمي مقالې او څېړنیز راپورونه، رسمي احصایوي معلومات (GDP، تجارت، پانګونه)

د بریکس پېژندنه

- بریکس د مخ پر ودې اقتصادونو یو څو اړخیز نړیوال ائتلاف دی
- له برازیل، روسیې، هند، چین، او سویلي افریقا څخه جوړ شوی دی
- موخه یې د نړیوال اقتصادي قدرت توازن او د څو-قطبي نظام پیاوړتیا ده
- د " BRIC " اصطلاح په ۲۰۰۱ کال کې مطرح شوه
- " BRICS " (BRICS+)
- د نړیوال اقتصادي قدرت د بیا وېش (Power Rebalancing) یوه ستراتېژیکه وسیله ده

په دې څېړنه کې بریکس د درې بنسټیزو اړخونو له مخې تحلیل کېږي

- ✓ اقتصادي نفوذ (Economic Influence)
- ✓ مالي میکانیزمونه (Financial Architecture)
- ✓ جیو-اقتصادي نقش (Geo-economic Role)

BRICS: Introduction

BRICS Member Countries

BRICS COUNTRIES MAP

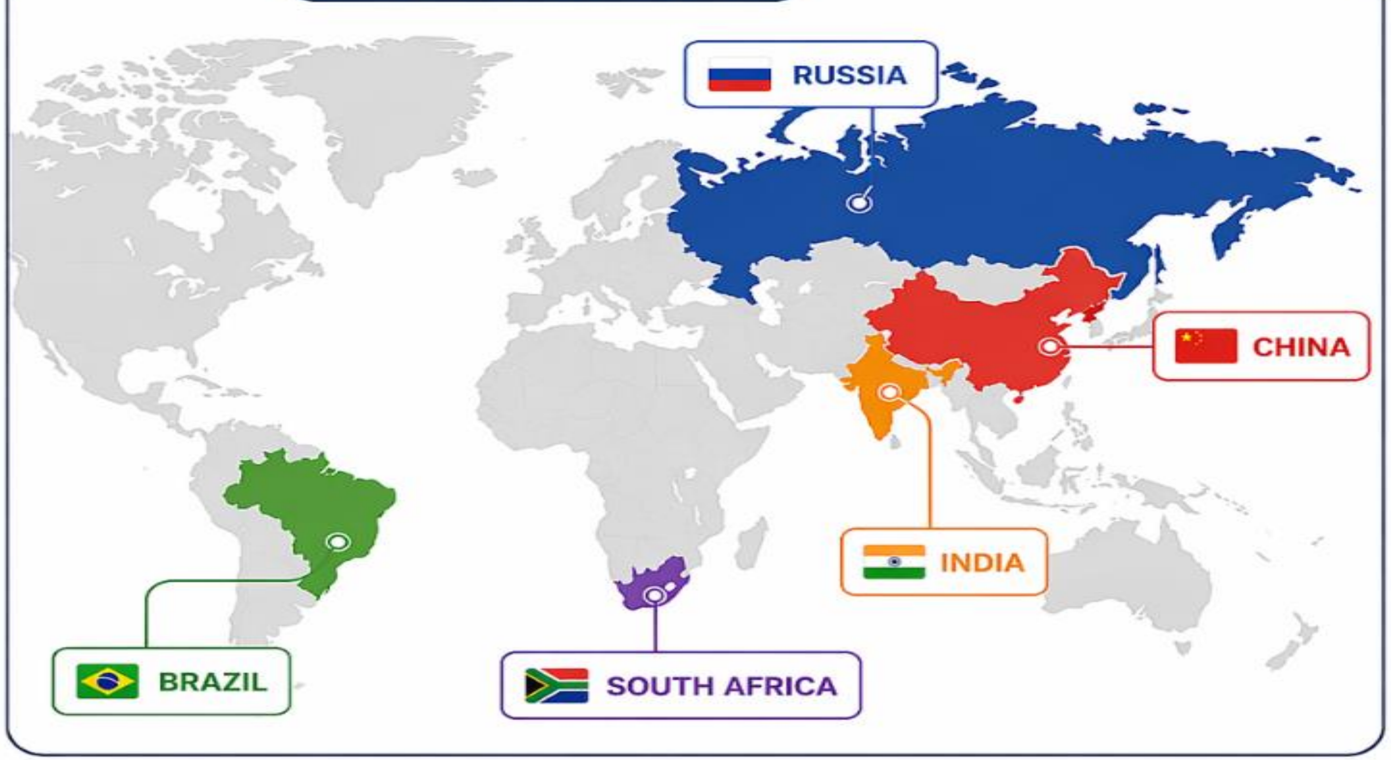

BRICS STRUCTURE

BRICS is a strategic alliance of emerging economies committed to promoting economic cooperation, development, and a multipolar world order.

BRICS countries represent significant share of global population, GDP, trade, and investment potential.

د بریکس اقتصادي اهمیت

- د نړیوال تولید، نفوس، او سوداګرۍ په مهمو شاخصونو کې د پام وړ ونډه لري.

کلیدي اقتصادي شاخصونه :

- د نړیوال (GDP) شاوخوا ۳۲–۳۴٪ د بریکس هېوادونو پورې اړه لري
- د نړۍ له ۴۵٪ څخه زیات نفوس په دې بلاک کې ژوند کوي
- د نړیوال تجارت شاوخوا ۲۴-۲۸٪ د دې هېوادونو له خوا ترسره کېږي

د پورته شاخصونو پر بنسټ، بریکس کولای شي

د نړیوالو بازارونو پر قیمتونو او تقاضا اغېز وکړي

- د پانګونې جریانونه (Investment Flows) له لویدیځ څخه نورو سیمو ته واړوي
- د نړیوال سوداګریز نظام په جوړښت کې تدریجي بدلون رامنځته کړي

- د بریکس دغه اقتصادي ظرفیت کولای شي د غړو او شریکو هېوادونو لپاره د پانګونې او اقتصادي ودې فرصتونه زیات کړي.
- سره له دې چې بریکس د پام وړ اقتصادي ظرفیت لري،
- خو د غړو هېوادونو ترمنځ اقتصادي ناهمغږي، سیاسي توپیرونه، او د پرمختیا مختلفې کچې د دې بلاک د اغېزمنتیا پر وړاندې محدودیتونه رامنځته کوي.

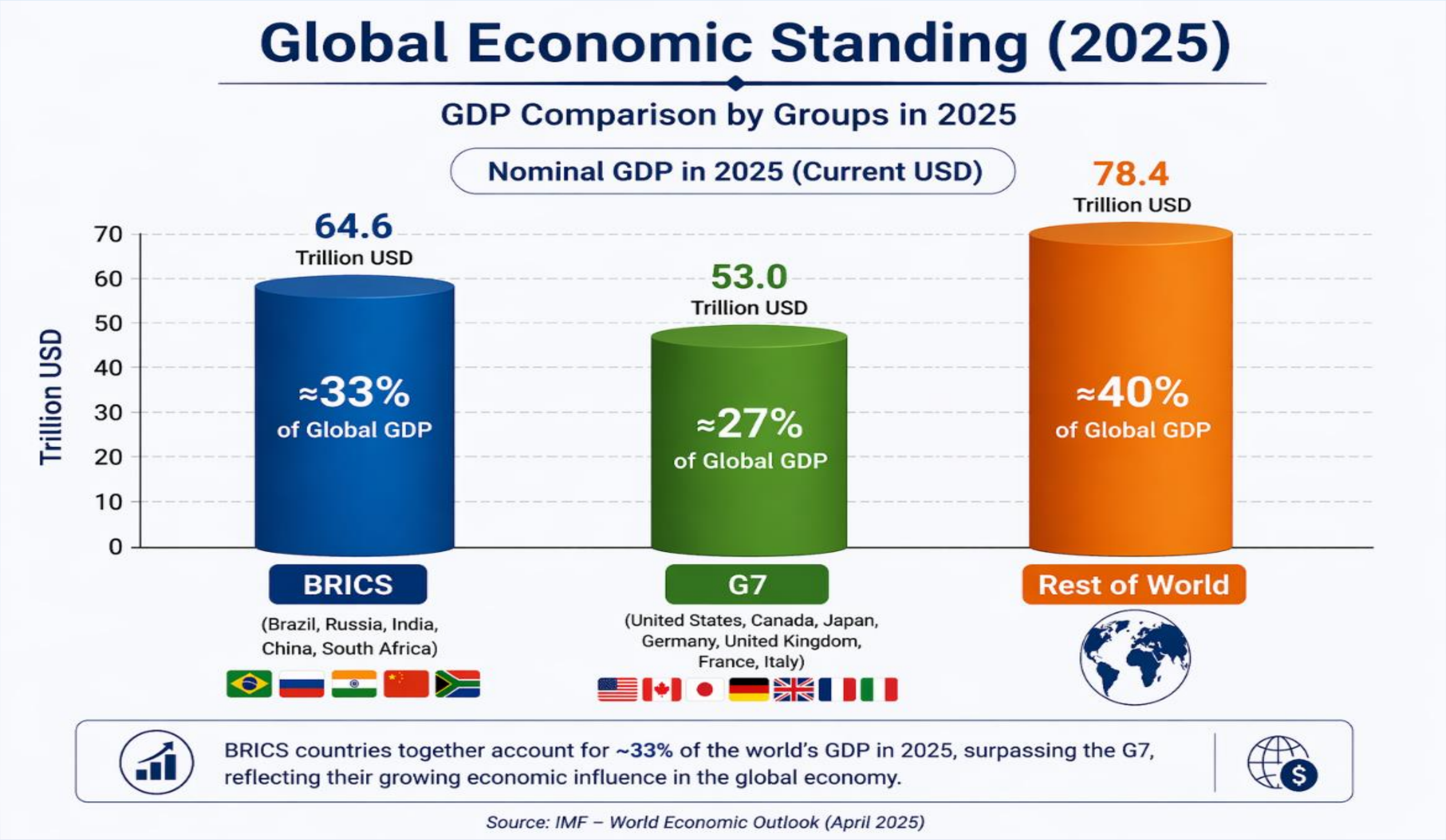
Global Economic Standing (2025)
GDP Comparison by Groups in 2025
Nominal GDP in 2025 (Current USD)
Trillion USD
70
60
50
40
30
20
10
0
64.6
Trillion USD
≈33%
of Global GDP
53.0
Trillion USD
≈27%
of Global GDP
78.4
Trillion USD
≈40%
of Global GDP
BRICS
(Brazil, Russia, India, China, South Africa)
G7
(United States, Canada, Japan, Germany, United Kingdom, France, Italy)
Rest of World
BRICS countries together account for ~33% of the world's GDP in 2025, surpassing the G7, reflecting their growing economic influence in the global economy.
Source: IMF – World Economic Outlook (April 2025)

د بریکس مالي میکانیزمونه

1. نوی پرمختیایي بانک (New Development Bank – NDB)
2. د احتیاطي زېرمو تړون (Contingent Reserve Arrangement – CRA).

نوی پرمختیایي بانک

- دا بانک د زیربنایي او پرمختیایي پروژو د تمویل لپاره جوړ شوی
- موخه: د پرمختیایي هېوادونو لپاره د بدیلو مالي سرچینو برابرول دي
- تمرکز: انرژي، ترانسپورت، ښاري پراختیا
- رول: د نړیوال بانک (World Bank) لپاره بدیل
- اهمیت: د غیر لویدیځ مالي تمویل پراختیا

احتیاطي زېرمو تړون

- د اسعارو د بې ثباتۍ او مالي بحرانونو پر مهال د غړو هېوادونو ملاتړ کوي.
- موخه: د لنډمهاله مالي ثبات تأمین
- رول: د نړیوال وجهي صندوق (IMF) د بدیل په توګه
- ظرفیت: شاوخوا ۱۰۰ میلیارده ډالر

- ✓ د NDB او CRA شتون د بریکس سره همکاري کولای شي د افغانستان اقتصادي وابستګي راکمه او د مالي خپلواکۍ زمینه برابره کړي.
- ✓ د دي میکانیزمونو ظرفیت لا هم محدود دی، او د IMF او World Bank په پرتله یې نړیوال اغېز نسبتا کم پاتې شوی دی.

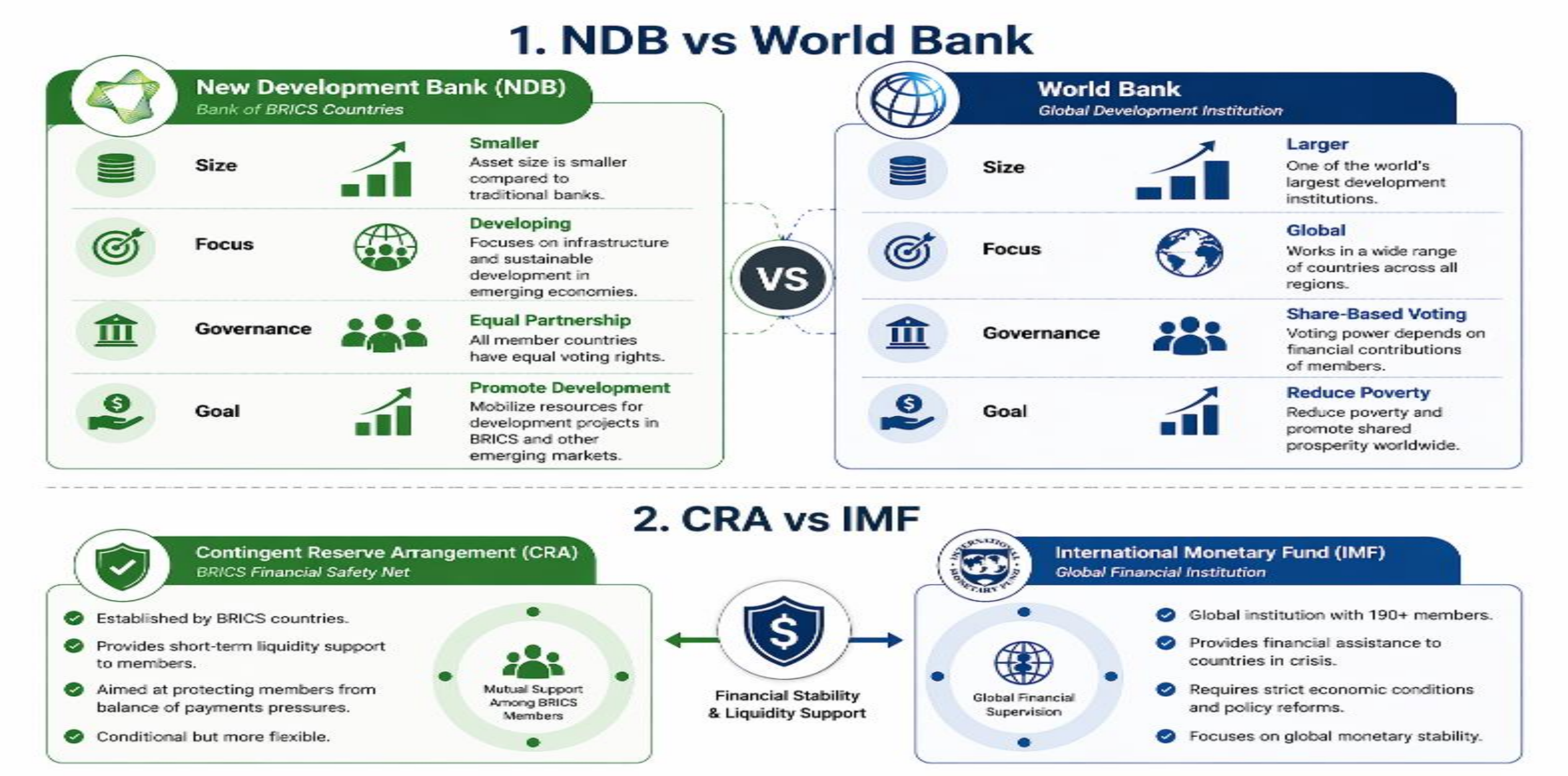

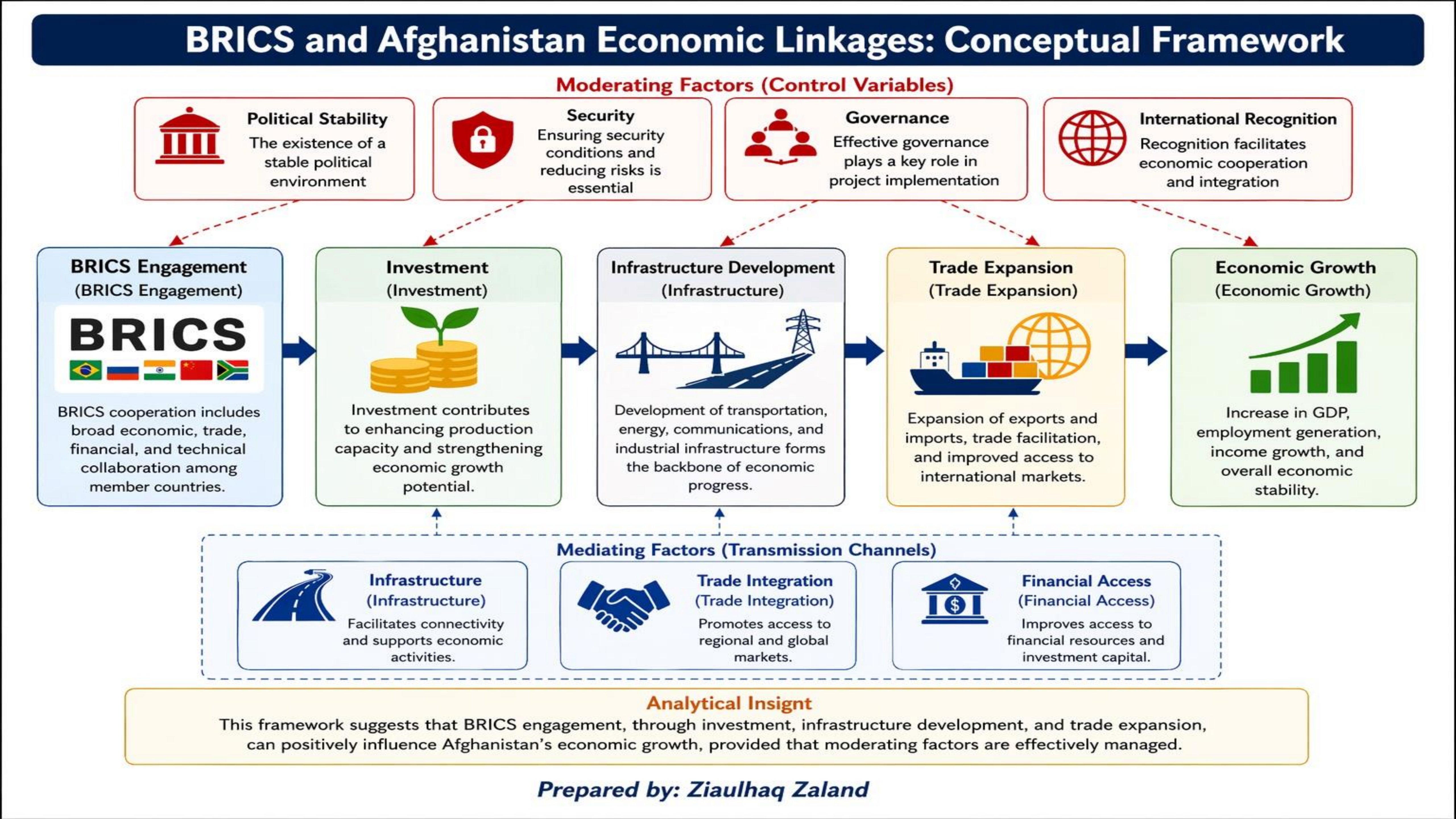
BRICS and Afghanistan Economic Linkages: Conceptual Framework
Moderating Factors (Control Variables)
Political Stability
The existence of a stable political environment
Security
Ensuring security conditions and reducing risks is essential
Governance
Effective governance plays a key role in project implementation
International Recognition
Recognition facilitates economic cooperation and integration
BRICS Engagement
(BRICS Engagement)
BRICS
BRICS cooperation includes broad economic, trade, financial, and technical collaboration among member countries.
Investment
(Investment)
Investment contributes to enhancing production capacity and strengthening economic growth potential.
Infrastructure Development
(Infrastructure)
Development of transportation, energy, communications, and industrial infrastructure forms the backbone of economic progress.
Trade Expansion
(Trade Expansion)
Expansion of exports and imports, trade facilitation, and improved access to international markets.
Economic Growth
(Economic Growth)
Increase in GDP, employment generation, income growth, and overall economic stability.
Mediating Factors (Transmission Channels)
Infrastructure
(Infrastructure)
Facilitates connectivity and supports economic activities.
Trade Integration
(Trade Integration)
Promotes access to regional and global markets.
Financial Access
(Financial Access)
Improves access to financial resources and investment capital.
Analytical Insight
This framework suggests that BRICS engagement, through investment, infrastructure development, and trade expansion, can positively influence Afghanistan's economic growth, provided that moderating factors are effectively managed.
Prepared by: Ziaulhaq Zaland

د افغانستان لپاره د بریکس بالقوه اقتصادي ظرفیتونه

- طبیعي زیرمې
- جیو-اقتصادي موقعیت
- د انرژۍ او ترانزیت ظرفیت
- کرنیز او صادراتي ظرفیت
- ځوان نفوس او بازار

افغانستان کولای شي د بریکس لپاره د درې ستراتېژیکو رولونو په توگه مطرح شي

- ✓ د طبیعي زیرمو مرکز
- ✓ د سیمه‌ییز اتصال مرکز
- ✓ راتوکېدونکی بازار

- د یادو ظرفیتونو عملي کېدل تر ډېره د امنیت، حکومتدارۍ، او زیربنایي شرایطو پورې تړلي دي
- پرته له داخلي اصلاحاتو څخه به یې اغېز محدود پاتې شي.

د افغانستان لپاره د بریکس اقتصادي فرصتونه

- د طبیعي زیرمو استخراج او پانګونه
- د ترانزیت او سیمه‌ییز اتصال پراختیا
- د زیربنایي پروژو تمویل
- د انرژۍ همکاري
- د سوداګرۍ تنوع
- د پانګونې لوړ عاید فرصت

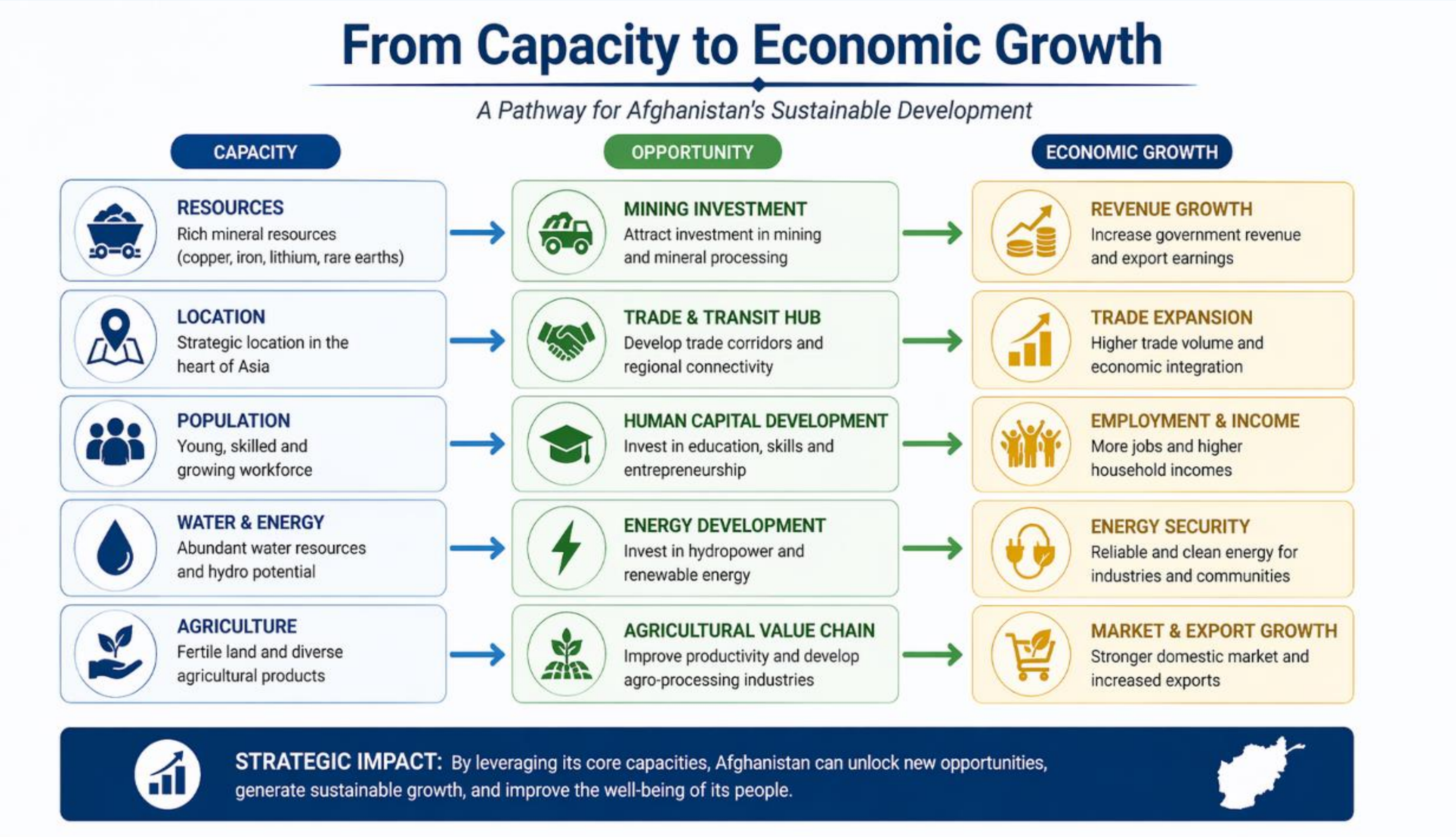
From Capacity to Economic Growth
A Pathway for Afghanistan's Sustainable Development
CAPACITY
OPPORTUNITY
ECONOMIC GROWTH
RESOURCES
Rich mineral resources (copper, iron, lithium, rare earths)
MINING INVESTMENT
Attract investment in mining and mineral processing
REVENUE GROWTH
Increase government revenue and export earnings
LOCATION
Strategic location in the heart of Asia
TRADE & TRANSIT HUB
Develop trade corridors and regional connectivity
TRADE EXPANSION
Higher trade volume and economic integration
POPULATION
Young, skilled and growing workforce
HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT
Invest in education, skills and entrepreneurship
EMPLOYMENT & INCOME
More jobs and higher household incomes
WATER & ENERGY
Abundant water resources and hydro potential
ENERGY DEVELOPMENT
Invest in hydropower and renewable energy
ENERGY SECURITY
Reliable and clean energy for industries and communities
AGRICULTURE
Fertile land and diverse agricultural products
AGRICULTURAL VALUE CHAIN
Improve productivity and develop agro-processing industries
MARKET & EXPORT GROWTH
Stronger domestic market and increased exports
STRATEGIC IMPACT: By leveraging its core capacities, Afghanistan can unlock new opportunities, generate sustainable growth, and improve the well-being of its people.

دغه فرصتونه ښيي چې بريکس کولای شي د افغانستان لپاره

- د پانګونې کچه لوړه کړي
- ✓ د اقتصاد سکتوري تنوع پیاوړې کړي
- ✓ او د اوږدمهاله اقتصادي ودې لپاره زمینه برابره کړي
- ➢ د بریکس سره همکاري د پانګونې (FDI)، زیربناوو پراختیا، او اقتصادي ودې په زیاتوالي کې مثبت رول لوبوي.
- ➢ د دې امکاناتو عملي کېدل د امنیت، حقوقي چوکاټ، او اداري ظرفیت پورې تړلي دي،
- ➢ چې که حل نه شي، فرصتونه به محدود پاتې شي.

د افغانستان لپاره د بریکس په مسیر کې ستړې ننګونې

- سیاسي مشروعیت او نړیوال رسمیت
- کمزوری اقتصادي بنسټ
- مالي او بانکي محدودیتونه
- امنیتي او سیاسي بې ثباتي
- د زیربناوو کمزورتیا
- اداري او حکومتداری ستونزې

✓ د فرصتونو موجودیت یوازې کافي نه دی

✓ بلکې د داخلي اصلاحاتو پرته د بهرنیو همکاریو اغېز محدود پاتې کېږي

❖ امنیت، حکومتداری، او زیربناوو وضعیت د بریکس د اقتصادي اغېزو د تحقق مهم ټاکونکي عوامل دي.

❖ افغانستان باید لومړی خپل داخلي ظرفیتونه پیاوړي کړي تر څو له بریکس سره مؤثره همکاري رامنځته کړي

آیا افغانستان د بریکس غړی کېدای شي؟

- په وروستیو پړاوونو کې، د نوو غړو او شریکو هېوادونو د شاملولو بهیر ګړندی شوی دی.
- ✓ په لنډمهال کې، د افغانستان د بشپړ غړیتوب احتمال کم دی
- ✓ د سیاسي رسمیت، اقتصادي ظرفیت، او امنیتي ثبات کمزورتیاوې مهم محدودیتونه ګڼل کېږي
- ✓ خو په منځني او اوږدمهال کې، د تدریجي همکارۍ له لارې د غړیتوب امکان رامنځته کېدای شي

تر مستقیم غړیتوب وړاندې، افغانستان کولای شي

- ➢ د **Country Partner** (شریک هېواد) حیثیت ترلاسه کړي
- ➢ له بریکس غړو هېوادونو سره دوه اړخیز اقتصادي اړیکې پیاوړې کړي
- ➢ په تدریجي ډول د سیمه‌ییزو اقتصادي پروژو برخه شي

- ❖ د بریکس سره د بشپړ ادغام پر ځای، تدریجي اقتصادي همکاري
  د پانګونې او اقتصادي ودې لپاره واقعي او عملي لاره وي.
- ❖ له سیاسي ثبات، اقتصادي اصلاحاتو، او نړیوال تعامل پرته،
  د بریکس غړیتوب یوازې یو نظري امکان پاتې کېږي، نه عملي فرصت.

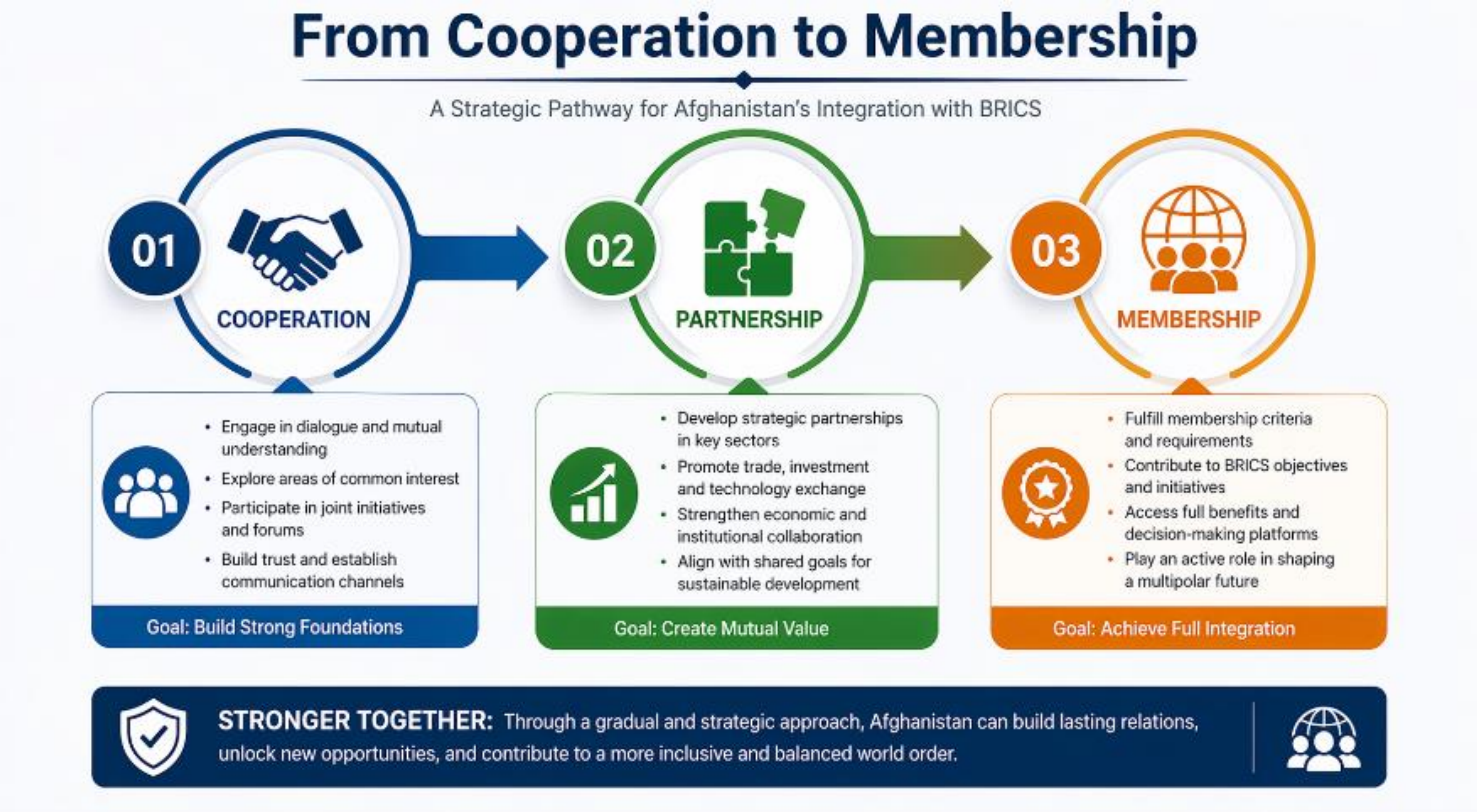
From Cooperation to Membership
A Strategic Pathway for Afghanistan's Integration with BRICS
01
COOPERATION
02
PARTNERSHIP
03
MEMBERSHIP
• Engage in dialogue and mutual understanding
• Explore areas of common interest
• Participate in joint initiatives and forums
• Build trust and establish communication channels
Goal: Build Strong Foundations
• Develop strategic partnerships in key sectors
• Promote trade, investment and technology exchange
• Strengthen economic and institutional collaboration
• Align with shared goals for sustainable development
Goal: Create Mutual Value
• Fulfill membership criteria and requirements
• Contribute to BRICS objectives and initiatives
• Access full benefits and decision-making platforms
• Play an active role in shaping a multipolar future
Goal: Achieve Full Integration
STRONGER TOGETHER: Through a gradual and strategic approach, Afghanistan can build lasting relations, unlock new opportunities, and contribute to a more inclusive and balanced world order.

د بریکس سره د افغانستان د یو ځای کېدو ګټې او زیانونه

اقتصادي او ستراتېژیک ګټې

- د بهرنیو مستقیمو پانګونو (FDI)زیاتوالی
- د زیربنایي پروژو د تمویل فرصتونه
- د صادراتو تنوع او نویو بازارونو ته لاسرسی
- د نړیوالو مالي بنسټونو پر وړاندې د اقتصادي تکیې کمښت
- د سیمه‌ییز اقتصادي اتصال پیاوړتیا

احتمالي زیانونه او خطرونه

- د سیاسي او جیوپولیتیک فشارونو زیاتوالی
- د بریکس دننه اقتصادي نابرابرۍ له امله محدودې ګټې
- د کمزورې کورني اقتصاد له امله د فرصتونو، نه استفاده
- د بهرنیو قدرتونو ترمنځ د رقابتونو اغېز
- د پورونو او مالي تکیې احتمالي زیاتوالی

- ✓ د ګټو تحقق د داخلي ثبات، اقتصادي اصلاحاتو، او مؤثره پالیسۍ پورې تړلی دی.
- ✓ د بریکس سره همکاري باید په تدریجي او پالیسي-محور ډول ترسره شي، ترڅو ګټې اعظمي او خطرونه کم شي
- ✓ د بریکس سره همکاري کولای شي مثبت اقتصادي اغېزې ولري، خو پرته له اصلاحاتو دا اغېزې محدودې پاتې کېږي.

پایله

➢ دا ښیي چې بریکس د نړیوال اقتصاد په بدلون کې د یو مهم بدیل اقتصادي ځواک په توګه راڅرګند شوی، چې د نړیوال اقتصادي نظام په څو-قطبي کېدو کې اساسي رول لوبوي.

- بریکس د نړیوال GDP، سوداګرۍ، او پانګونې په برخه کې د پام وړ ونډه لري
- د دې بلاک مالي میکانیزمونه (NDBاو CRA) د بدیلو مالي سرچینو زمینه برابروي
- افغانستان د جیو-اقتصادي موقعیت، طبیعي زیرمو، او بازار له پلوه مهم ظرفیتونه لري
- د بریکس سره همکاري کولای شي د پانګونې، زیربناوو، او اقتصادي ودې فرصتونه رامنځته کړي

❖ که څه هم بریکس د افغانستان لپاره مهم اقتصادي فرصتونه وړاندې کوي، خو د دې فرصتونو مؤثره استفاده د داخلي اصلاحاتو، سیاسي ثبات، او ستراتېژیکې اقتصادي تګلارې پورې تړلې ده

❖ د بریکس سره همکاري باید تدریجي، هدفمند، او د ملي اقتصادي ګټو پر بنسټ ترسره شي، نه دا چې یوازې د سیاسي تمایلاتو له مخې وي

وړاندیزونه

۱. **د اقتصادي ډیپلوماسۍ پیاوړتیا:** د بریکس غړو هېوادونو سره د دوه اړخیزو اقتصادي اړیکو پراختیا او د سوداګریزو تړونونو زیاتوالی
۲. **د زیربناوو پراختیا ته لومړیتوب ورکول:** د ټرانسپورټ، انرژۍ، او لوژستیکي سیستمونو پیاوړتیا، ترڅو د سیمه‌ییز اتصال ظرفیت لوړ شي
۳. **د پانګونې لپاره مناسب چاپېریال رامنځته کول:** د سوداګرۍ او نویو پانګونو لپاره شرایط اسانه کول، د اداري سیستم قوي کول، او د خصوصي سکتور ملاتړ
۴. **د مالي سیستم اصلاح او نړیوال اتصال:** د بانکي سیستم پیاوړتیا او د نړیوالو مالي شبکو سره تدریجي اتصال
۵. **سیمه‌ییزو اقتصادي پروژو کې فعال ګډون:** په ټرانزیټي، انرژۍ، او سوداګریزو دهلېزونو کې فعاله ونډه اخیستل
۶. **تدریجي ستراتېژي:** د مستقیم غړیتوب پر ځای، لومړی د شریک هېواد (Partner) په توګه د بریکس سره همکاري پراخول
۷. **امنیت او حکومتداري:** د امنیت لا ټینګښت، سیاسي ثبات، او شفافیت لا زیاتول ترڅو اقتصادي فرصتونه عملي شي

منته